

НОРМАТИВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ЗЕМЕЛЬНИХ ДІЛЯНОК СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ

Аналіз наукової літератури з вказаних питань дозволяє стверджувати про необхідність розробки спеціальних науково-методологічних засад вдосконалення правового режиму земель сільськогосподарського призначення, якісно нових методів правового регулювання, вдосконалення системи управління земельними ресурсами сільськогосподарського призначення на сучасному етапі розвитку нашої держави.

Переважає більшість наукових праць присвячених проблемам використання земель належать представникам радянського періоду, тому вони не відображають повною мірою сучасних проблем використання земельних ресурсів. У вітчизняній правовій літературі практично відсутні комплексні наукові (як теоретичні, так і прикладні) дослідження проблем використання земель населених пунктів, які б ґрунтувалися на новітньому законодавстві [1].

Першочергово до уваги науковців та практиків беруться діючі Кодекси та Закони України, які регулюють питання права власності на землі сільськогосподарського призначення, його захист а також визначають землю, як основне національне багатство, регулюють порядок та величину нарахування плати за використання земельних ділянок, правові засади проведення оцінки земель тощо. Велика увага приділяється розпорядженням та указам Президента України, постановам Кабінету Міністрів України, що формують наступний нормативно-правовий рівень та удосконалюють і доповнюють правове регулювання обліку господарських операцій із земельними ділянками.

Не менш важливе значення мають Положення (станданти) бухгалтерського обліку та інші нормативно-правові документи з бухгалтерського обліку та фінансової звітності, а також Міжнародні стандарти фінансової звітності, які уточнюють та конкретизують вимоги до ведення обліку земельних ділянок, відображення їх на рахунках бухгалтерського обліку та проведення відповідних господарських операцій [1]. Більш детально розглянемо систему нормативно-правового регулювання земельних ділянок та її вплив на облікове забезпечення на основі додатку

Отже, спробуємо упорядкувати основні нормативні акти відповідно до рівнів їх регулювання

Важливо зауважити, що проблематичною є неузгодженість системи земельного законодавства. Невпорядкованість нормативного правового матеріалу в галузі земельних відносин відіграє негативну роль і в правотворчому процесі.

Тому виникає необхідність використання різноманітних способів систематизації, які дозволять своєчасно виявити і заповнити прогалини в чинному земельному законодавстві. Особливої уваги потребує також упорядкування понятійного апарату, що використовується в законодавстві. Це пов'язано з введенням у законодавчі акти значної кількості нових понять та їх визначень.

Формування системи термінів і понять, закріплених в земельному законодавстві, надзвичайно важливе, оскільки непоодинокими є випадки різного формулювання одних і тих же термінів в різних нормативно-правових актах, крім того поняття, що вживаються в законах, не завжди правильно деталізуються в підзаконних нормативно-правових актах.

На основі проведених досліджень можна зробити висновок, що для усунення наявних недоліків сучасного земельного законодавства потрібна його систематизації, тобто діяльність, спрямована на впорядкування масиву нормативно-правових актів, приведенню їх в єдину та узгоджену систему[3].

Серед розглянутих актів, що спеціалізуються саме на нормативному регулюванні земель сільськогосподарського призначення лише закони України та накази, рекомендації міністерств та відомств, що представляють 2-4 рівні нормативного регулювання основними питаннями, що регламентуються є землекористування в частині його суб'єктів та ефективності проведення. При цьому майже відсутні акти, що спрямовані на узгодження питань аналізу використання та контролю за наявними земельними ділянками, тому детальніше дослідимо дане питання.

Передбачений Земельним кодексом України механізм паювання сільськогосподарських земель був дуже недосконалим і на практиці майже не застосовувався. Саме тому початок паювання земель в Україні цілком справедливо пов'язують з прийняттям Президентом України в середині 90-х років двох указів - «Про прискорення земельної реформи» та «Про порядок паювання земель, переданих у колективну власність сільськогосподарським підприємствам і організаціям» від 8 серпня 1995 р. № 720/95 (далі - Указ про паювання земель)[3].

З набранням чинності вищезгаданими указами паювання земель набуло таких рис. По-перше, в указах Президента України чітко визначено, що при паюванні сільськогосподарських земель КСП та інших сільськогосподарських підприємств право на земельну частку (пай) мають тільки члени сільськогосподарського підприємства, землі якого паюються. Працівники соціальної сфери села та інші громадяни, що мешкають у сільській місцевості, такого права не мають. По-друге, розмір земельної частки (паю) обчислювали комісії, утворені сільськогосподарськими підприємствами з числа їх членів, і затверджувала районна та міська державна адміністрація. На відміну від середньої земельної частки, єдиний розмір якої встановлюється для всіх сільськогосподарських підприємств на території сільської (селищної) ради, розмір земельної частки (паю) є єдиним (рівним) тільки для членів сільськогосподарського підприємства, для якого він обчислений. По-третє, обчислений комісією господарства та затверджений районною та міською державною адміністрацією розмір земельної частки

(паю) є постійним (незмінним). Він може бути змінений лише після скасування паювання земель господарства і проведення повторного паювання, а також при уточненні списку членів господарства, які мають право на земельний пай. По-четверте, член господарства, якому надана земельна частка (пай), отримував також державний документ, що посвідчує право на таку частку, - сертифікат на право на земельну частку (пай). Більше того, в сертифікаті зазначаються розмір частки в умовних кадастрових гектарах та вартість у грошовому вираженні. Поп'яте, особа, яка отримала сертифікат на право на земельну частку (пай), має чітко визначене в зазначених указах Президента України право на розпорядження нею шляхом продажу, дарування, міни, застави, передачі в спадщину, а також шляхом виділення земельної частки (паю) в натурі у вигляді земельної ділянки [2].

Таким чином, земельна частка (пай) являє собою умовну частку сільськогосподарських земель, розмір якої визначений як середній по господарству в умовних кадастрових гектарах. На відміну від земельної ділянки, яка має чітко визначені межі й розмір у фізичних гектарах, місцезнаходження та межі земельної частки (паю) є невизначеними. Слід відзначити, що Земельний кодекс України від 25 жовтня 2001 р. № 2768-III ввів новий вид земельної частки (паю). Така частка надається громадянам не з земель колишніх КСП, а з земель державних і комунальних сільськогосподарських підприємств при їх приватизації. Правовий режим земельної частки (паю), на яку мають право працівники державних і комунальних сільськогосподарських підприємств, установ і організацій, істотно відрізняється від правового режиму земельної частки (паю), яку отримали члени колективних та інших сільськогосподарських підприємств, що володіли землею на праві колективної власності[2].

Список використаної літератури:

1. Закон України «Про охорону земель» від 19 червня 2003 р. № 962-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>
2. Земельний кодекс України: за станом на 25 жовтня 2001 р. № 2768-III [2768-14] [Електронний ресурс]: Законодавство України. – Режим доступу: <http://www.ecoleague.net/5623003-167-1284.html>.
3. Пестушко В.Ю., Сасихов В.О., Уварова Г.Є Короткий словник географічних термінів і понять 2017 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://geoknigi.com/book_view.php?id=346